

Priekšvēlēšanu aģitācijas likums un Politisko organizāciju finansēšanas likums: piemērošana

Ivetas Kažokas prezentācija Saeimas Valsts pārvaldes un
pašvaldības komisijai (30.04.2014)

Prezentācija sagatavota ar Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Latvijas valsts finanšu atbalstu projekta „PROVIDUS – valsts partneris politikas plānošanas un veidošanas procesā” ietvaros. Par prezentācijas saturu atbild biedrība „Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS”. Projektu finansiāli atbalsta Islande, Lihtenšteina un Norvēģija NVO darbības atbalsta programmas ietvaros. NVO darbības atbalsta programma tiek finansēta ar Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Latvijas valsts finanšu atbalstu.

Prezentācijas struktūra

- Svarīgākais par partiju finansēm pirmsvēlēšanu laikā
- Mediju darbs pirms vēlēšanām: kas veiksmīgi, kas – uzlabojams?
- Specifiskas likumu piemērošanas problēmas

Svarīgākais par finansēm 1

- Pagaidām nevar droši atbildēt uz jautājumu, vai naudas politikā kļuvis mazāk,
- BET:
 - Samazinās partiju saņemto vidējo ziedojumu apjoms;
 - Partijām ziedojumu kļūst vairāk;
 - Sarūk atkarība no īpaši lieliem ziedojumiem.

Svarīgākais par finansēm 2

- Partiju tēriņu “griesti” attiecas uz izdevumu kategorijām, kuras veido tikai ~38% no partiju kopējiem izdevumiem;
- Strauji pieaug partiju/”trešo personu” avīžu nozīme:
 - Vienai partijai sasniedzot pat 68% no kopējiem tēriņiem;
 - Vai vajag avīzes iekļaut tēriņu “griestos”?
- Partijas ievēroja reklāmu aizliegumu televīzijā mēnesi pirms vēlēšanām. Slēpto reklāmu problēma: nesaasinājās.

Mediju darbs pirms vēlēšanām 1

- Sabiedriskā pasūtījuma novirzīšana arī komercmedijiem: veiksmīga.
 - Problēma: informācija krievu valodā;
 - Paplašinātas iespējas pieteikties arī maksas kanāliem.
- Vai pietiks finansējuma priekšvēlēšanu raidījumiem?

Jaunas NEPLP vadlīnijas (03.03.2014)

Kas jauns?

- Ieteikumi sabiedriskās domas aptauju publiskošanai (pirms vēlēšanām);
- Ieteikumi diskusiju raidījumiem;
- Ieteikumi situācijām, kad amatpersonas kandidē;
- Ieteikumi jaunu politisku iniciatīvu atspoguļošanai.

NEPLP: kas vēl jāatrisina?

Kur vēl ir uzlabojumu iespējas:

- ES nauda Latvijas vēlēšanās – mazāka problēma nekā iepriekš, bet joprojām aktuāla;
- Sponsorēto raidījumu problēma (pašvaldību ziņas, u.tml);
- NEPLP mediju priekšvēlēšanu monitoringa gaitas/rezultātu publiskošana; ērtākas iespējas auditorijai ziņot par iespējamem pārkāpumiem.

Specifiskas likumu piemērošanas problēmas

- Kopumā vēlēšanu dalībnieki centās ievērot jauno regulējumu;
- Bet vairākas problēmas, kas risināmas vai nu ar likumu grozījumiem vai īpašām KNAB vadlīnijām:
 - Trešo personu definēšana – vai medijs var būt trešā persona?
 - Administratīvo resursu izmantošana pilsētu pašreklāmas kampaņās;
 - Priekšvēlēšanu aģitācijas un citu politiska rakstura reklāmu nodalīšana.

Īpašā problēma: vides reklāmas!

- Plaši politiskās vides reklāmas ierobežojumi 5 pašvaldībās: vai atbilst jaunā Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma mērķim?
 - Jūrmala
 - Jelgava
 - Rīga
 - Liepāja
 - Valmiera
- Neatrisinātais jautājums: vai tāds bija Saeimas nolūks?

Rezumējot svarīgākie jautājumi diskusijai...

- Vai pārskatīt partiju izdevumu kategorijas (piemēram, iekļaujot partiju avīzes)?
- Vai pietiks finansējuma kvalitatīviem priekšvēlēšanu raidījumiem?
- Politiskās vides reklāmas: vai pietiks ar vadlīnijām vai arī būtu nepieciešams skaidrāks likuma regulējums?
- Vai nepieciešami likuma precizējumi vai pietiks ar KNAB vadlīnijām attiecībā uz trešo personu, administratīvo resursu, politisko reklāmu definēšanas “problēmjaudājumiem”?